

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitruvius Itervm Et Frontinus

Vitruvius

Florentiae, 1513

De ratione pingendi in aedificiis. Cap. V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12979

torum non erit displicens (si quis animaduertere uoluerit) græcorum hybernaculorū usus, qui minime sumptuosus est, sed utilis apparatus, Foditur enim intra libramentum triclinii altitudo circiter pedum binum, & solo fistucato induatur, aut rudus, aut testaceum pauimentum, ita fastigatum, ut in canali habeat nares, Deinde congestis, & spisse calcatis carbōibus induatur ex sabulone, & calce, & fauilla mixta materies, crassitudine semipedali ad regulam & libellam, & summo libramento cote despumato redditur species nigri pauimenti, Ita conuiuuis eorū, & quod poculis & sputismatis effunditur, simul atq; cadit, sicce sūt, quiq; uersantur ibi ministrantes, & si nudis pedibus fuerint non recipiunt frigus ab eiusmodi genere pauimenti.

De ratione pingendi in ædificiis. Cap. V.

Aeteris cōclauibus, idest uernis, autūnalibus, æstiuis, etiam atriis, & peristylis, cōstituta sunt ab antiquis ex certis rebus certæ rationes picturarum, Namq; pictura imago fit eius quod est, seu potest esse, uti hominis, ædificii, nauis, reliquarumq; rerum, è quarum formis certisq; corporum finibus figurata similitudine sumuntur exempla, Ex eo antiqui, qui initia expolitionibus instituerunt, imitati sunt primum crustarum marmorarum uarietates, & collocationes, deinde coronarum, & filaceorum, miniaceorum, que cuneorum inter se uarias distributiones, Postea ingressi sunt, ut etiam ædificiorum figuras, columnarūq; & fastigiorum eminentes proiecturas imitarentur, Patentibus

Q

LIBER

autem locis, uti exedris, propter amplitudinem parietum, scenarū frontes tragico more, aut comico, seu satyrico designarent. Ambulationibus uero propter spatia longitudinis, uarietatibus topiorum ornarent ab certis locorum proprietatibus imagines exprimentes. Pinguntur enim portus promontoria, litora, flumina, fontes, eurypi, fana, luci, mōtes, pecora, pastores, nō nullis locis item signorum megalographiam habentem deorum simulacra, seu fabularum dispositas explicationes, non minus Troianas pugnas, seu Vlyxis errationes, per topia ceteraq; quæ sunt eorū similibus ratioibus, ab rerum natura procreata. Sed hæc quæ à ueteribus ex ueris rebus exempla sumebantur, nunc iniquis moribus improbantur. Nā pinguntur tectoriis monstra potius, quā ex rebus finitis imagines certæ. Pro columnis enim statuuntur calami, pro fastigiis arpagmetuli striati cum crispis foliis, & uolutis. Item candelabra ædicularum sustentia figuras, supra fastigia earum surgentes ex radiabus cum uolutis coliculi teneri plures, habentes in se sine ratione sedentia sigilla, non minus etiam ex coliculis flores dimidiata habentes ex se exeuntia sigilla, alia humanis, alia bestiarum capitibus similia. Hæc autē nec sunt, nec fieri possunt, nec fuerunt. Ergo ita noui mores coegerunt, uti inertia mali iudices conueniant artium uirtutes. Quemadmodum enim potest calamus uere sustinere tectum, aut candelabrum ædicularum, & ornamenta fastigi, seu coliculus tā tenuis & mollis, sustinere sedens sigillum, aut de radiabus, & coliculis ex parte flores dimidiataq; sigilla procreari?

At hæc falsa uidentes homines non reprehendunt, sed delectantur, neq; animaduertunt, siquid eorum fieri potest nec ne, iudiciis aut in firmis obscurata mentes non ualent probare, quod potest esse cum auctoritate, & ratione decoris, Neq; enim picturæ pbari debent, quæ non sunt similes ueritati, nec si factæ sunt elegantes ab arte, ideo de his statim debent repetere iudicari, nisi argumentationis certas habuerint rationes sine offensiõibus explicatas, Etenim etiã Trallibus cū Apaturius Alabandeus eleganti manu finxisset scenam in minusculo teatro, quod ἐκκλησιαστικὸν γίγνεται apud eos uocatur, in eaq; fecisset pro columnis signa, centaurosq; sustinentes epistylia, tholorum rotunda tecta, fastigiorum prominentes uersuras, coronasq; capitibus leoninis ornatas, quæ omnia stillicidiorum è tectis habent rationem, Præterea supra eã nihilominus episcenium in qua, tholi, pronai, semifastigia, omnisq; tecti uariis picturis fuerat ornatus, itaq; cum aspectus eius scenæ propter asperitatẽ eblandiretur omnium uisus, & iam id opus probare fuissent parati, tum Licianus mathematicus pdiit, & ait Alabandeos satis acutos ad omnes res ciuiles haberi, sed propter nõ magnum uitium indecentiæ insipientes eos esse iudicatos, q̄ in gymnasio eorũ, quæ sunt statuae, omnes sunt causas agentes, in foro autẽ discos tenentes, aut currẽtes, seu pila ludentes, Ita indecens inter locorum proprietates status signorũ, publice ciuitati uitium existimatiõis adiecit. Videamus item nunc, ne Apaturii scena efficiat, & nos Alabandeos, aut Abderitas, Quis enim uestrum domos su-

LIBER

pra regularum tecta potest habere, aut columnas, seu fastigiorum explicaciones? Hæc enim supra cōtignationes ponuntur non supra regularum tecta, Si ergo quæ non possunt in ueritate rationem habere facti, in picturis probauerimus, accedemus & nos his ciuitatibus, quæ propter hæc uitia insipientes sunt iudicata, Itaq; apertius cōtra respondere nō est ausus, sed sustulit scenam, & ad rationem ueritatis cōmutatam, postea correctam approbauit. Utinam diu immortales fecissent, ut Licinius reuiuisceret, & corrigere hanc amentiam, tectoriorumq; errantia instituta, sed quare uincat ueritatem ratio falsa, nō erit alienum exponere, Quod enim antiqui insumentes laborem, & industriam probare contendebant artibus, id nunc coloribus, & eorū elegantis specie consequuntur, & quæ subtilitas artificis aduiciebat opibus auctoritatē, nunc dominicus sumptus efficit ne desideretur, Quis enim antiquorum non uti medicamento minio parca uidetur usus esse? At nūc passim plerūq; toti parietes inducuntur, Accedit huc chrysoolla, ostrū, armeniū, hæc uero cū inducuntur, & si nō ab arte sunt posita, fulgentes tamē oculorū reddūt uisus, & iō q̄ pretiosa sunt, legibus excipiuntur, ut ab domino, non à redemptore represententur, Quæ cōmone facere pot. ut ab errore discedatur, in opere tectorio satis exposui, Nunc de apparationibus, ut succurrere potuerint, dicam, & primū, quoniam de calice initio est dictū, nunc de marmore dicendū restat.

De marmore quomodo paretur ad tectoria.

Caput.

VI.